

Създаване на бази данни и генериране на заявки чрез приложение Compass

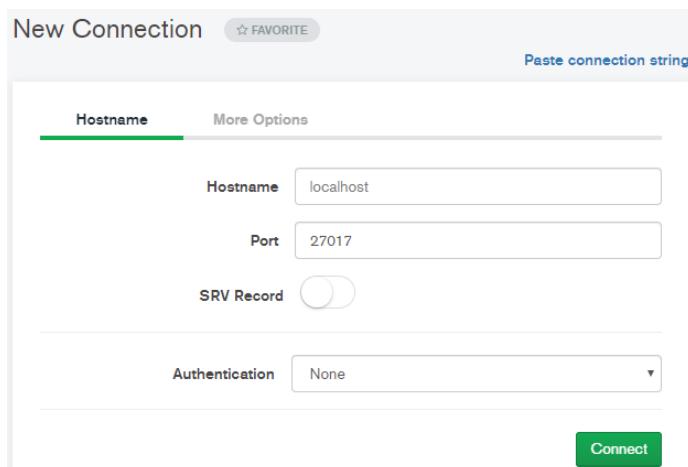
Необходимо програмно осигуряване:

MongoDB сървър и приложението Compass.

Стартирайте локално сървъра MongoDB:

Стартирайте приложението Compass и реализирайте комуникация с локалния MongoDB сървър:

Задача 1: Трябва да проектирате база данни, която описва студенти чрез следните свойства: идентификатор на студента (факултетен номер), име и фамилия, както и оценките по дисциплините от последния семестър. Да се има предвид, че трябва да могат да се правят чести заявки, свързани с оценките на студентите.

Тъй като по условие на задачата трябва да се правят чести заявки, свързани с оценките на студентите през един семестър, то тази информация трябва да се вгради в документа, описващ студент. Следва примерна структура на документа:

```
{  
    "id": "21705001",  
    "name": {  
        "firstName": "Георги",  
        "lastName": "Котев"  
    },  
    "grade": [  
        {  
            "subject": "НВД", "value": 4  
        },  
        {  
            "subject": "КМС", "value": 6  
        },  
        {  
            "subject": "MMC", "value": 5  
        },  
        {  
            "subject": "ДСП", "value": 2  
        }  
    ]  
}
```

Ще работим с графичния интерфейс, който MongoDB Compass предоставя. Създайте база данни “students”. Чрез бутон <+> създайте нова колекция с име “data1”:

След като създадете колекцията трябва да я наследите с данни. Това се реализира чрез бутон <ADD DATA>:

The screenshot shows the MongoDB Compass interface with the 'students' database selected. In the main area, the 'data1' collection is shown. The 'Documents' tab is active. At the top, there is a search bar with a placeholder '{ field: 'value' }'. Below it is a toolbar with a green 'ADD DATA' button, a file upload icon, a 'VIEW' button, and other document-related icons.

Ако имате съдържанието на документите в JSON или CSV файл, можете да ги импортирате чрез команда “Import File”. На този етап ще въведем три документа чрез редактора на Compass. За целта изберете вмъкване на документ – “Insert Document”. Редакторът ще генерира нов документ за вашата колекция в който има само поле “_id”.

```
1 /**
2  * Paste one or more documents here
3 */
4 {
5   "_id": {
6     "$oid": "60e147c1e3cbca77021745ce"
7   },
8   // Вмъкнете тук вашия JSON код
9 }
```

The screenshot shows the 'Insert Document' editor in MongoDB Compass. It displays a JSON code editor with a red box highlighting the '_id' field. The code is as follows:

Веднага след него (не забравяйте символ запетая, който разделя полетата) въведете останалото съдържание на документа. След като въведете съдържанието на текущия документа, натиснете бутон <INSERT>. По аналогичен начин въведете още поне два документа в колекция “data1”:

The screenshot shows the 'data1' collection in MongoDB Compass after inserting a document. The document structure is displayed in the main area:

```
_id: ObjectId("60ddd8fd7aeaed049730d3e")
id: "21705001"
name: Object
  firstName: "Георги"
  lastName: "Котев"
grade: Array
  0: Object
    subject: "НБД"
    value: 4
  1: Object
    subject: "КМС"
    value: 6
  2: Object
    subject: "MMC"
    value: 5
  3: Object
    subject: "ДСП"
    value: 2
```

Задача 2: Трябва да генерирате заявка към база данни “students”, колекция “data1” която да връща имената на всички студенти, които имат:

- Отлична оценка по дисциплината НБД.
- Оценка в интервала [4, 6] по дисциплината НБД.

Приложението Compass позволява генерирането на произволни по сложност заявки към документите от избрана колекция. За целта изберете колекция “students.data1”, а от хоризонталното меню - “Documents”:

The screenshot shows the Compass interface with the following details:
Collection: students.data1
Documents: 3
TOTAL SIZE: 817B
AVG. SIZE: 272B
Tabs: Documents (selected), Aggregations, Schema, Explain Plan
Buttons: FILTER (with query: { field: 'value' }), OPTIONS, FIND

Ще използваме заявка с филтриране на резултата, за да изпълним задачата. За целта правилото за филтриране трябва да се въведе в поле “FILTER”. Имате възможност да използвате операторите на MongoDB, свързани с филтриране. Те започват със знака за долар, например: \$eq, \$ne, \$gt, \$gte, \$lt, \$lte, \$or, \$nor, \$and, \$not, \$exists, \$in, \$all, \$regex, \$elemMatch. Използвайте документацията на MongoDB и опишете предназначението на всеки един от тези оператори.

MongoDB оператор	Предназначение	Пример за използване на оператора
\$eq		
\$ne		
\$gt		
\$gte		
\$lt		
\$lte		
\$or		
\$nor		
\$and		
\$not		
\$exists		
\$in		
\$all		
\$regex		
\$elemMatch		

Базовият формат на филтъра е следния:

```
{"field": "value"}
```

Това означава, че полето с име “field” трябва да има стойност “value”.

Нека да разгледаме първото условие на задачата - да намерим всички студенти, които имат оценка 6 по дисциплината НБД. В този случай трябва да филтрираме стойностите на две полета от масив “grade”: име на дисциплината – поле “subject” и стойността на оценката – поле “value”. Нека да пробваме със следния филтър:

```
{"grade.subject": "НБД", "grade.value": 6}
```

След изпълнение на заявката ще получим списък на студентите, които са изучавали дисциплина “НБД” и имат отлична оценка, независимо по коя дисциплина. Следователно, тази заявка не изпълнява условието на задачата. Трябва да зададем, че търсим специфична двойка стойности за дисциплина и оценка, например:

```
{"grade": {"subject": "НБД", "value": 6}}
```

Тази заявка ще върне всички документи, за които двойката “subject-value” има зададените чрез филтъра стойности.

The screenshot shows a MongoDB query interface. At the top, there is a 'FILTER' button with the query: {"grade": {"subject": "НБД", "value": 6}}. Below the filter bar are standard CRUD buttons: ADD DATA, DELETE, VIEW, and others. The main area displays a single document in a tree-view format. The document structure is as follows:

```
_id: ObjectId("60dddecd7aeaed049730d3f")
id: "21705002"
name: Object
  firstName: "Надя"
  lastName: "Иванова"
grade: Array
  0: Object
    subject: "НБД"
    value: 6
  1: Object
  2: Object
  3: Object
```

Ако е необходимо да получим само имената на студентите, а не целия документ, ще филтрираме част от полетата от резултата (документа), който MongoDB връща. За целта натиснете бутона “OPTIONS” и въведете следния низ в поле “PROJECT”:

```
{"_id": 0, "name": 1}
```

Всяко поле, което има стойност 1 ще бъде включено в резултата. Тъй като системното поле “_id” по подразбиране се включва във всеки резултат, за да го премахнем задаваме стойност 0.

```

  {
    "$filter": {"grade": {"subject": "НБД", "value": 6}},
    "$project": {"_id": 0, "name": 1},
    "$sort": {"field": -1},
    "$collation": {"Locale": "simple"}
  }

```

name: Object
firstName: "Надя"
lastName: "Иванова"

Нека да реализираме второто условие на задачата. За да получим студентите, които имат оценки между 3 и 5 по дисциплината НБД ще използваме следния филтър:

```
{"grade": { "subject": "НБД", "value": { $gte: 3, $lte: 5 }}}}
```

Интервалът за оценката е зададен с оператори `$gte` (\geq) и `$lte` (\leq). Въпреки, че синтаксисът изглежда логичен, той няма да върне желания резултат. Причината за това е, че тук имаме заявка с няколко (две) условия, приложена за вложени полета. В този случай трябва да се използва оператор `$elemMatch`, за да зададете множество критерии за масив от вградени документи, така че поне един вграден документ да отговаря на всички зададени критерии. Следователно филтърът трябва да бъде:

```
{"grade": {$elemMatch: { "subject": "НБД", "value": { $gte: 3, $lte: 5 } }}}}
```

```

  {
    "$filter": {"grade": {$elemMatch: { "subject": "НБД", "value": { $gte: 3, $lte: 5 } }}},
    "$project": {"_id": 0, "name": 1},
    "$sort": {"field": -1},
    "$collation": {"Locale": "simple"}
  }

```

name: Object
firstName: "Георги"
lastName: "Котев"

name: Object
firstName: "Весела"
lastName: "Иванова"

```

FILTER
{
  grade: {
    $elemMatch: {
      subject: 'НБД',
      value: {
        $gte: 3,
        $lte: 5
      }
    }
  }
}

PROJECT
{
  _id: 0,
  name: 1
}

```

Задача 3: Трябва да генерирате заявка към база данни `"students"`, колекция `"data1"` която да връща имената на всички студенти, които имат оценка със стойност a или b по поне една от дисциплините НБД и КМС.

Използвайте оператор `$in` чрез който да зададете от кои дисциплини се интересувате, както и кои оценки представляват интерес за вас:

```
{"grade": {$elemMatch: {"subject": {$in: ["НБД", "КМС"]}, "value": {$in: [5, 6] }}}}}
```

Задача 4: Трябва да генерирате заявка към база данни “students”, колекция “data1” която да връща имената на всички студенти, които имат оценка по-висока от 2 за дисциплината НБД и оценка 4 или 5 за дисциплината КМС.

Трябва да използвате два пъти оператор \$elemMatch и да обедините тези условия чрез оператор \$all:

```
{  
    "grade": {  
        "$all": [  
            {  
                "$elemMatch": {"subject": "НБД", "value": {$gt: 2}}  
            },  
            {  
                "$elemMatch": {"subject": "КМС", "value": {$in: [4, 5]}}  
            }  
        ]  
    }  
}
```

Задача 5: Оптимизирайте схемата на база данни “students”, колекция “data1” така, че да се намали размера на колекцията и да се повиши бързодействието на заявките.

Ако разгледаме съдържанието на документ от колекция “students.data1” ще забележим, че описание на оценките не е оптимално. Всяка дисциплина се описва от поле “subject”, а името на дисциплината е стойността на това поле. Можем да зададем името на дисциплините да е ключ, а не стойност. По този начин размерът на колекцията ще намалее, а заявките, свързани с име на дисциплина ще се опростят и ще връщат резултат по бързо. Следва новото съдържание на документа:

```
{  
    "id": "21705001",  
    "name": {  
        "firstName": "Георги",  
        "lastName": "Котев"  
    },  
    "grade": {  
        "НБД": { "value": 4 },  
        "КМС": { "value": 6 },  
        "MMC": { "value": 5 },  
        "ДСП": { "value": 2 }  
    }  
}
```

Създайте нова колекция с име “data2” в базата данни “students” като спазвате новата схема. В Табл.1 са дадени заявките за всяка една от предложените схеми. Вижда се, че заявките към документите от колекция “data2” са много по-кратки и разбираеми. Освен това те се изпълняват и по-бързо.

Табл.1 Сравнение на заявките при използване на схемата от колекция “data1” и “data2”

Колекция “data1”	Колекция “data2”
{"grade":{"subject": "НБД", "value": 6}}	{"grade.НБД.value":6}
{"grade":{\$elemMatch:{"subject": "НБД", "value":{\$gte:3,\$lte:5}}}}	{"grade.НБД.value":{\$gte: 3, \$lte: 5}}
{"grade":{\$elemMatch:{"subject":{\$in:["НБД", "КМС"]}, "value":{\$in:[5,6] }}}}	{"\$or:[{"grade.НБД.value": {\$in:[5,6]}}, {"grade.КМС.value": {\$in:[5,6]}}}]
{ "grade": { \$all: [{ \$elemMatch:{"subject": "НБД", "value": {\$gt:2}} }, { \$elemMatch:{"subject": "КМС", "value": {\$in:[4,5]}} }] } }	 {\$and:[{"grade.НБД.value":{\$gt:2}}, {"grade.КМС.value": {\$in:[4,5]}}}]